

Bønn

Innledning

Bønn forekommer ikke bare blant kristne mennesker. Bønn forekommer i alle religioner, der de alle ber på sitt vis. Når vi ser oss omkring i verden forstår vi at det religiøse liv er svært mangfoldig, blant annet fra Sør-Amerika med tilbedelse av moder jord. Eller vi møter primitive hedninger som tilber ånder i stokk, stein og fjell.

Det er noe som er nedlagt i menneskene at de er religiøse, og at de må ha en makt utenfor seg selv som de må påkalle i sin nød. Enten de kaller det Gud eller noe annet de tilber.

Verdslige mennesker ber også. Når noe er tungt og vanskelig i livet, så ber de. Men de har ikke bruk for noen Frelser for det. Dette er alt sammen uttrykk for det som Skriften kaller *"verdens bedrøvelse som virker død."* 2.Kor.7,10.

Kristen bønn er noe annet, og det er det vi skal se på i denne artikkelen, og hvilken betydning den har for kristne mennesker.

Bønn i Bibelen

Første gang vi hører bønn nevnt i Bibelen er i 1.Mos.4,26 *"Set fikk en sønn og kalte ham Enos. På den tid begynte de å påkalle Herrens navn."*

Bibelen taler om flere former som uttrykk for bønn:

- *Den stille bønn*
"Slik bad hun lenge for Herrens åsyn, og Eli la merke til munnen hennes. For det var i sitt hjerte Hanna bad. Hun rørte bare leppene, men stemmen hørtes ikke." 1.Sam.1,12f.
"Be uten opphold!" 1.Tess.5,17. Det er ikke meningen her at du skal be høyt hele tiden, men det er nærmest et uttrykk for de stille sukk som former seg til en hver tid. Det har du anledning til hvor som helst, uten at du må stoppe opp i ditt arbeid.
- *Lønnekammeret*
"Men du, når du ber, da gå inn i ditt lønnekammer og lukk din dør, og be til din Far som er i løndom. Og din Far, som ser i det skjulte, skal lønne deg i det åpenbare." Mt.6,6
- *Forbønn*
"Framfor alle ting formaner jeg derfor til at det blir gjort bønner, påkallelser, forbønner og takk for alle mennesker," 1.Tim.2,1

Vi ser at Jesus ba mye. *"I disse dager skjedde det at han gikk opp i fjellet for å be. Og han ble der hele natten i bønn til Gud. Da det ble dag, kalte han til seg sine disipler, og av dem valgte han ut tolv, som han også kalte apostler"* Lk.6,12.13. *"Men han drog seg tilbake til øde steder og var der i bønn."* Lk.5,16.

Salmenes bok - en bønnebok

Du skal få være fri i dine bønner når du ber. Du skal få til å utøse ditt hjerte for Herren.

"Jeg utøser min sorg for hans åsyn. Jeg gir min nød til kjenne for hans åsyn." Sal 142,3. Men det kan også være godt å bruke faste bønner, og da tenker vi ikke bare på fadervår som Jesus har lært

oss å be. De første kristne brukte mye salmenes bok når de ba. Det skal du også bruke med stor frimodighet. Vi vil ta utgangspunktet i Kol.3,16: *"La Kristi ord bo rikelig blant dere, så dere lærer og formaner hverandre i all visdom med salmer og lovsanger og åndelige viser og synger med takknemlighet i deres hjerter for Gud."*

Salmer, og lovsanger og åndelige viser tenkes ikke her på Landstad salmer i salmeboken, selv om det er veldig mye godt der. Det tenkes her på Salmenes bok. Salmene hadde en sentral plass blant de første kristne. Det ser vi blant annet ifra Ap.Gj. 2,42 om de første kristne at *"de holdt urokkelig fast ved apostlenes lære og ved samfunnet, ved brødsbrytelsen og ved bønnene."* Her betyr bønnene Salmenes bok. Det ser vi av Salme 72,20 *"Ende på Davids, Isaïes sønns bønner."* I 4,24 leser vi om disiplene at de løftet *"samstemmig sin røst til Gud og sa: Herre, du som har gjort himmelen og jorden og havet og alt som er i dem!"* Når du ser på hva som er innholdet i bønner de bad så er det hentet fra Salmenes bok.

For å vende tilbake til Kol.3,16 så blir disse salmene kalt *"Kristi ord"* Hvem regner Salmene som Kristi ord? Men det er de i sannhet. Måtte vi bruke Salmene i vårt bønneliv. Da vil vi også oppleve at vi får mye å tale med Herren om, og vi vil bli velsignet med et rikere kristenliv.

Bønn og innstilling

Det er blitt sagt at bønn er kristenlivets åndedrett. Den som ikke ber til Gud, lever heller ikke med Gud. Det er en umulighet. Det er like sikkert som du puster. Slutter du å puster, så dør du. Derfor er kristenlivet, et liv i bønn. Men det er mer enn det, mye mer.

Hvis du leser Det Gamle Testamentet så ser vi at det har med en innstilling til Gud å gjøre.

"Men jeg ville vende meg til Gud og overgi min sak til ham" Job. 5,8. Det betyr at jeg tar imot det jeg får. Jeg kaster seg i støvet for Herren. Her har du den rette innstilling.

Luther hadde den rette innstilling når han sa at *"når Gud og jeg er uenige om Guds vilje, så fortsetter jeg å be, inntil jeg vil som Gud vil. Og så er vi gode venner!"*

I Lk.18,9-14 leser vi om fariseeren og tolleren i templet. Der skal vi legge merke til Tollerens sin bønn. *"Gud, vær meg synde nådig!"* v.13.

Dette er ikke hvilken som helst bønn. Mange har bedt at Gud må være de nådig. Men de er ikke frelst for det. Uttrykket betyr på forsoningens grunn. Tollerens hjerte var rettet på Jesus.

Tollerens bønn er egentlig slik: Gud, vær slik mot meg, som du må være, når du ser lammet som er ofret for meg. Her har vi tollerens rette innstilling. Jeg trenger syndenes forlatelse.

Her har vi den rette innstilling. Tollerens var så fattig i seg selv, og trengte slik til at Herren forbarmet seg over ham.

Bønn og tro

Når du leser i skriften så skal du legge merke til at bønn og tro hører sammen. Mrk.11,24.

"Derfor sier jeg dere: Alt dere ber om i bønner, tro bare at dere får det, så skal det bli gitt dere."

Det er først da, en kan be rett. Jesus møter en kanaaneisk kvinne, som hadde en datter som

"plages ille av en ond ånd" Da skal du legge merke til hva Jesus sier til henne: *"Kvinne, din tro er stor! Det skal skje deg som du vil. Og hennes datter ble helbredet fra samme stund."* Matt 15,28. Her sier ikke Jesus bare at hun tro, men han sier endog at hun har en stor tro. Hun hadde tro på at Jesus kunne hjelpe, selv om det såg helt håpløst ut. Dette skal du gjøre også. Du skal legge nøden frem for Jesus.

Jesus sier derimot til sine disipler i Mt.6,30: *"Men kler Gud slik gresset på marken, det som står i dag og i morgen kastes i ovnen, skal han da ikke meget mer kle dere - dere lite troende?"* Her

kaller Jesus sine disipler for lite troende. Men allikevel hjelper han de. I dag får vi høre, at hvis du ikke har stor nok tro, så hjelper ikke Gud deg. Dette er vranglære! Det er ikke størrelsen på troen det kommer an på, men hvem ditt hjerte er rettet imot. Troen er ingenting i seg selv. Den er bare et middel. Spørsmålet er hva troen griper, og setter sin lit til.

Bønn er for de hjelpeløse

I Ap.Gj.9 møter vi Paulus som ble slått til jorden av Herren. Han hadde tidligere vært så vond med de kristne. Men nå møtte han Herren. Så sies det til disippelen Ananias: *"Stå opp og gå bort i den gaten som kalles Den Rette. Og spør i Judas' hus etter en ved navn Saulus, fra Tarsus. For se, han ber!"* v.11. Ba ikke Paulus før? Jo visst. Men nå er det virkelig bønn. Av dette ser vi at bønn er egentlig for de hjelpeløse, og at det er å lukke Jesus inn i sin nød.

Den tidligere bibelskolelæren Øivind Andersen, fekk en gang et spørsmål, om hva han ville gjøre i en vanskelig sak som dukket opp. Da svare han: Dette vil jeg *først* tale med Herren om. Med en gang var hans tanker rettet oppover til Herren. Det var fordi han selv var så hjelpesløs.

Forvirring omkring bønn

For en del år tilbake var mange samlet i Assissi for å be. De som var samlet ba hver til sine guddommer. Det var Buddhister, animister, muhammedanere, dalai-lama tilhengere og andre som var samlet for å be. De ba ikke sammen, bare samtidig hver til sin Gud. Mange ba der ikke en kristen bønn i det hele tatt. Den slags "bønnemøter" må vi ta sterkt avstand fra.

Utgangspunktet og sentrum i bønningen er Jesus Kristus. Uten ham finnes ingen bønn i betydningen tale med Gud. *"Jesus sier til ham: Jeg er veien og sannheten og livet. Ingen kommer til Faderen uten ved meg."* Joh.14,6. Islam fornekte Sønningen, den tror ikke at Jesus er Guds Sønn, ett med Faderen, slik Bibelen sier. Grunnlaget for dette bønnemøte var ikke Jesu Kristi stedfortredergjerning. Det blir derfor ikke et bønnemøte i kristen forstand uten at en ber i den treenige Guds navn. Kristen bønn blir det først når vi ber i Jesu navn.

Bønn i Jesu navn

I Joh. 14,13 leser vi: *"Og hva som helst dere ber om i mitt navn, det skal jeg gjøre, for at Faderen skal bli herliggjort i Sønnen.* Her ser vi hva det vil si å be i Jesu navn. Det er at du i din bønn ved tro, påberoper deg Stedfortrederen sine rettigheter.

Da jeg første gang skulle låne penger i banken, fekk jeg til svar at jeg måtte ha en kausjonist for å få lån. Han gjekk god for meg. Da var det ikke noe problem for meg å få lån.

Når du kommer til Jesus i bønn, kommer du i en annen sitt navn. Du kommer i Jesu sitt navn. I ham har du alle rettigheter. Der ligger garantien for bønnehørelsen. Det er ikke din kvalitet, form eller lengde. Mt.6,6-8. Derfor er bønn en rettighet du har for Jesu skyld.

Når du ber, kommer du til Jesus på hans løfter, regning. Det er for Jesu skyld, Gud vil høre deg.

"Jeg kommer her til deg, Min kjære Fader; Thi Jesus sender meg og hilse lader.

At du for hans skyld vil meg nådig høre; Jeg kommer i hans navn,

Det skal inni din favn som barn meg føre" (Rev.Landstad nr.401.2).

"Derfor må du si: Mine bønner er ikke dårligere, mindre hellige og velbehagelige for Gud, enn Paulus` og de mest hellige menneskers bønner var. Årsaken er: I det som går på personen, erkjenner jeg gjerne at de levde et helligere liv. Men jeg kan ikke godta at de har noe fortrinn

når det gjelder befallingen om å be. For jeg er overbevist om at Gud ikke hører bønn for personens skyld, men for sitt ords skyld, og den lydighet vi viser mot ham og Ordet" (Luther). Så skal vi ta Jesus på ordet, og gjøre bruk av den retten vi har fått, å be Jesu sitt navn.

"Atter sier jeg dere: Alt det to av dere på jorden blir enige om å be om, skal de få av min Far i himmelen" Mt.18,19.

"Hittil har dere ikke bedt om noe i mitt navn. Be, og dere skal få, for at deres glede kan være fullkommen."

Den rette bønn

Mt.6,5-15. Dette avsnittet begynner med: *"Og når dere ber"*. Dette møter vi tre ganger her. v.5,6,7. Det står ikke *"hvis"*, men *"når"*. Dette står fordi Jesus regner med at bønn er noe som praktiseres daglig. *"Om morgenen hører du min røst, Herre. Om morgenen legger jeg min sak fram for deg og venter."* Salme 5,4.

Her møter vi hyklere og disipler. Her vil Jesus lære oss hva som er den rette bønn.

På Jesu tid var det slik at bønn var idealisert. Derfor skaffet hykleren seg ære ved å be.

"Og når dere ber, da vær ikke som hyklerne. De vil gjerne stå i synagogene og på gatehjørnene og be, for å vise seg for folk. Sannelig sier jeg dere: De har fått sin lønn!" Mt.6,5. Når hykleren gjorde seg lik dem i bønn, så var ikke det for å få noe, men for å hevde seg. Hykleren bad i synagogen, og på gatehjørnene, der var mye godt folk samlet. Han ville ha anerkjennelse av å vise seg frem. Denne faren er stor også hos oss. Når du ber på møte, så kommer så lett tankene, hvis han eller han sitter der. Nå får han høre hvordan jeg ber. Jeg får kanskje til å virke at jeg også har nød når jeg ber.

Den beste kur mot den hylerske bønn, det er å være ålone med Gud i bønn, i ditt lønnkammer. Der vil hykleren finne det vanskelig å be. *"du, når du ber, da gå inn i ditt lønnkammer og lukk din dør, og be til din Far som er i lønndom. Og din Far, som ser i det skjulte, skal lønne deg i det åpenbare."* Mt.6,6.

Det er ikke noe galt med felles bønn, men Jesus advarer mot de farer som offentlig bønn bringer med seg. Den ligger meget mer. Fordi du tar hensyn til tilhørerne, og tenker på dem. Da ligger fristelsen til å be godt på lur. Gjør du det, får du yndest hos menneskene, men du er blitt en hykler.

Bønn og lønnkammeret

"du, når du ber, da gå inn i ditt lønnkammer og lukk din dør, og be til din Far som er i lønndom. Og din Far, som ser i det skjulte, skal lønne deg i det åpenbare." Mt.6,6.

Når Jesus nevner fadervår, så betyr ikke det at bønn er en privatsak. Nei. Da legger du en mening i ordet som ikke står der. Kristendom er ikke noe privatsak. *"Dere er verdens lys! En by som ligger på et fjell, kan ikke skjules. Heller ikke tenner noen et lys og setter det under en skjepp, men i lysestaken. Da lyser det for alle som er i huset. Slik skal dere la deres lys skinne for menneskene, så de kan se de gode gjerninger dere gjør og prise deres Far i himmelen"*

Mt.5,14-16.

Når Jesus nevner lønnkammeret så vil Jesus vise oss at bønn er noe personlig mellom den troende og Jesus.

Det er heller ikke meningen at vi ikke skal be noen annen bønn. Det har vi tidligere sett på. Men Jesus nevner den for å vise at disippelbønnen både er, og skal være annerledes enn hyklerbønnen.

"Når dere ber, skal dere ikke ramse opp mange ord likesom hedningene, for de tror at de blir

bønnhørt når de bruker mange ord. Vær ikke som dem! For deres himmelske Far vet hva dere trenger til før dere ber ham." Mt.6,7f.

Derfor må du stille godt med lønnkammeret ditt, at du finner deg et sted der du er ålene med Gud. Der inne i lønnkammeret kommer selv- og skylderkjennelsen. Når du er ålene med Gud bak lukkede dører, da dømmes hjertets tanker og råd. Da knuses selvtilfredsheten. Da kommer misunnelsen frem i lyset. Da kommer urenheten frem. Da nevnes synden med dette rette navn. Der gråter du over deg selv.

Men du får også glede deg over at synden er sonet. Gud har brakt et skyldoffer. Han oppfylte alt det du skylde. Gud la løsepenge på bordet. Hvilken løsepenge var det? Det var blodet!

1.Peter 1,18f. *"For dere vet at det ikke var med forgjengelige ting, med sølv eller gull, dere ble kjøpt fri fra den dårlige ferd som var arvet fra fedrene, men med Kristi dyrebare blod, som blodet av et feilfritt og lyteløst lam."*

Du er forlikt med Gud. Gud reiste Jesus opp igjen, og gjorde han levende. Så har han satt deg inni de tapte rettighetene. Derfor er det så avgjørende at du får hvile i blodet. Det er det eneste som sletter syndene ut.

Bønn og bønnehørelse

Mt.21,18-22. De karismatiske retninger sier ofte *"be i tro."* Det er et bibelsk uttrykk.

Men det er bare det at de legger noe helt annet i det enn vi gjør det. Bare vi gjør det på den rette måte, har den rette innstilling, da svarer Gud. Bønn er aldri en automat, som du kan styre Gud på. Vi sier det slik når det gjelder bønnehørelsen at vi skal få lov til å be til Herren, og legge nøden frem for ham, så greier han bønnehørelsen. Vær ikke så sikker på det. Dette at vi skal hjelpe til, stikker dypt i oss. Det er så lett å tenke mekanisk når det gjelder bønn. Hvis jeg har den rette oppskrift, så svarer og hjelper Gud. Det disse retning hele tiden sier at vi må be mer, vi må ha disiplin over bønnelivet, og ha tro på bønnens makt. Det er sant. Men så lenge dette står i sentrum for oppmerksomheten, har vi ikke fått tak i hva kristen bønn er. Det beveger hele tiden på lovens plan.

Luther: "Vi skal be uten å gi bønnehørelsen navn. Det vil si; vi skal ikke alltid foreskrive Gud hva han skal gjøre. Vi skal heller legge nøden frem for ham, så går det som i fortellingen om underet i ørkenen. Han visste selv hva han ville gjøre"

Gud svarer alltid på vår bønn. Men svaret kan bli annerledes enn vi tenker oss. *"Så sa han til meg: Frykt ikke, Daniel! For fra den første dag du vendte ditt hjerte til å vinne forstand og til å ydmyke deg for din Guds åsyn, er dine ord blitt hørt. Og på grunn av dine ord er jeg kommet."* Dan.10,12. jfr. 1.Joh.5,14.15.

Bønn og ventetid

Flere kristne mennesker sukker over at Gud ikke hører deres bønn. De føler det er så stengt når de ber, og Gud kan ikke hjelpe dem. Grunnen til dette kan være flere ting. La meg få peke på en ting, nemlig at bønnesvaret ikke samsvarer med det en ønsket seg og bad om.

"Han har i sitt kjøds dager, med sterkt skrik og tårer, båret fram bønner og nødros til ham som kunne frelse ham fra døden. Og han ble bønnhørt for sin gudsfrykt." Hebr.5,7. Hva kan vi lære av Jesu bønn? Jesus bad om å bli frelst fra døden. Han ba tre ganger at kalken måtte gå han forbi. Og merk deg! Han ble bønnhørt. Men svaret ble helt annerledes enn hva han bad om. Jesus måtte gå veien om Golgata, og døden. Komme inn under Guds vrede i ditt sted, for å kjøpe deg fri fra alle dine synder. Det var ingen annen vei Jesus kunne gå, hvis han skulle bli vår frelser.

Når du ber, og svaret blir noe helt annet enn hva du hadde tenkt, så skyldes ikke det at Herren ikke hørte din bønn. Han ser hva som gagnar til enhver tid. Det er fordi han vil ha deg hjem til himmelen. Vi ser i Joh.11 i forbindelsen med at Lasarus var død. Jesus ble budsendt. Men han dryger ennå to dager med å komme. Var det nødvendig? Det er ventetid i Guds rike. Faren med ventetiden, er at du kan havne i synd og frafall fra Herren. Derfor må du være ekstra våken når bønnestriden blir hard og det drøyer lenge med svaret. Vi må tenke på Saul som ordnet opp på egen hand. 1.Sam.13,8-14. Vi må også tenke på Israelfolket, som ventet på Moses at han skulle komme ned fra fjellet. Da han drygde, *"samlet folket seg om Aron og sa til ham: Kom, lag en gud for oss, en som kan dra foran oss! For denne Moses, han som førte oss opp fra landet Egypt - vi vet ikke hva det er blitt av ham. Han tok imot gullet og støpte det om og laget det med meiselen til en kalv. Så sa de: Dette er din gud, Israel, som førte deg opp fra landet Egypt! Da sa Herren til Moses: Skynd deg og stig ned! Ditt folk, som du har ført opp fra landet Egypt, har gjort en skammelig ting."* 2.Mos.32,1.4.7.

Bønn og nød

"Den dag jeg er i nød, søker jeg Herren." Salme 77,3. Nøden - legemlig og åndelig nød, er noe som Herren ofte bruker for å få deg i tale. Det står et underlig ord i 2.Sam.14,29ff leser vi om Absalom som sende bud etter hærføreren Joab, fordi han ville ha en samtale med ham. Men han kom ikke. Han sende bud enda en gang, men fremdeles kom han ikke. Da sa Absalom til tjenerne sine: *"Se, her ved siden av meg har Joab et jordstykke hvor han har bygg. Gå og sett ild på det! Og Absaloms tjenere satte ild på kornåkeren"*

Da kom han til slutt. Gud har sendt bud på deg flere ganger. Gud vil ha deg i tale. Men du kom ikke til ham. Hva gjør Gud da? Da sender han nøden inn i ditt liv, slik at det blir så mørkt og tungt for deg å leve. Hvorfor gjør Gud det? Da hadde du noe å snakke med Herren om. Jesus vil ha deg i tale. Det er hovedsaken. Får Han det ikke på den ene måten, så finner Gud en annen vei inntil til hjerte. Det er fordi Han vil ha deg frelst hjem.

I gamle dager da det var seilskuter, talte man om medbør og motbør. Medbør var det som brakte skuten til det målet det skulle til på kortest mulig tid. Motbør var alt det som hindre skuten i å nå frem. Vi hører ikke så sjelden. De har hatt det så og så mye motgang i livet. Spørsmålet er hvordan Gud tenker. Det som binder deg fester til Jesus og himmelen er medgang. Det som gjør at Jesus blir mindre kjær for deg er motgang. Gud vil ha deg hjem til himmelen. Gud har et merkelig løfte til deg i Es.37.30. *"Og dette skal du ha til tegn: I år skal dere ete det kornet som vokser av seg selv, neste år det som skyter opp fra roten, men i det tredje året skal dere så og høste og plante vingårder og ete deres frukt."* Det kommer et tredje år - eller en tredje periode, som er oppstandelsesperioden i en kristens sitt liv. Da er du fri fra alt det som voldt deg smerte her på jord. Så skal du få være med Herren i all evighet. *"Trøst da hverandre med disse ord."* 1.Tess.4,18.

